

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

Projekt: Learning by Doing – Attainment of Basic Competences in ECEC (ABC for Kindergartens)

Číslo dohody o projektu: 2020-1-CZ01-KA201-078464

Činnostní učení v předškolním vzdělávání

Autorský kolektiv:

dr. Marta Licardo, dr. Nika Golob, dr. Darja Antolin Drešar, red. prof. Sabina Šinko, pred. Ana Tina Jurgec

Za obsah publikace (sdělení) odpovídá výlučně autorský tým. Publikace (sdělení) nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou obsahem publikace.

RAABE

Mateřské školy
Kopřivnice

Teoretické pozadí TBL

- Teoretickým základem TBL je pedagogická **teorie konstruktivismu**.
- Konstruktivismus je založen na myšlence, že děti **aktivně konstruují** nebo vytvářejí své znalosti.
- Děti využívají již nabytých **znalostí jako základ** a navazují na ně novými poznatky.
- Děti si do třídy každý den přinášejí své vlastní **jedinečné zážitky**.

Co se rozumí pod pojmem úlohy v TBL?

- Úlohy jsou činnosti, které navrhuje učitel a **děti je provádějí nebo vedou**.
- Úlohy by měly **děti motivovat**, upoutat jejich pozornost a představovat pro ně výzvu na intelektuální, tvůrčí, etické, fyzické, sociálně-emoční či jazykové úrovni.
- Úlohy musejí mít **konkrétní cíle učení**.
- Úloha musí mít nějaký **vztah k reálnému světu**, například to může být výměna osobních informací, řešení problémů, experimenty, argumentace, plánování, úsudek či hodnocení.

Typy úloh

Otevřené úlohy:

- Volněji strukturované,
- s méně konkrétními cíli (například porovnávání vzpomínek na dovolenou nebo výměna názorů na nějaké téma).

Uzavřené úlohy:

- Vysoce strukturované,
- mají velmi konkrétní cíle, přesné pokyny a informace,
- je jen jeden možný výsledek a jeden způsob jeho dosažení.

Základní úlohy k použití v TBL

Seznam:

- Brainstorming,
- zjišťování faktů dotazováním (rodičů, dětí navzájem) či hledáním ve zdrojích (literatura, mapy, internet); výsledkem je seznam nebo myšlenková mapa.

Řazení a třídění:

- Řazení předmětů, činností, procesů nebo událostí v logickém nebo chronologickém pořadí,
- řazení předmětů podle nějakého kritéria,
- kategorizace předmětů do daných skupin,
- kategorizace předmětů různými způsoby, přičemž kategorie nejsou dány.

Srovnání – porovnávání informací podobné povahy, ale z odlišných prostředí, s cílem identifikovat společné body.

Řešení problémů:

- logické operace
- argumentace
- diskuze

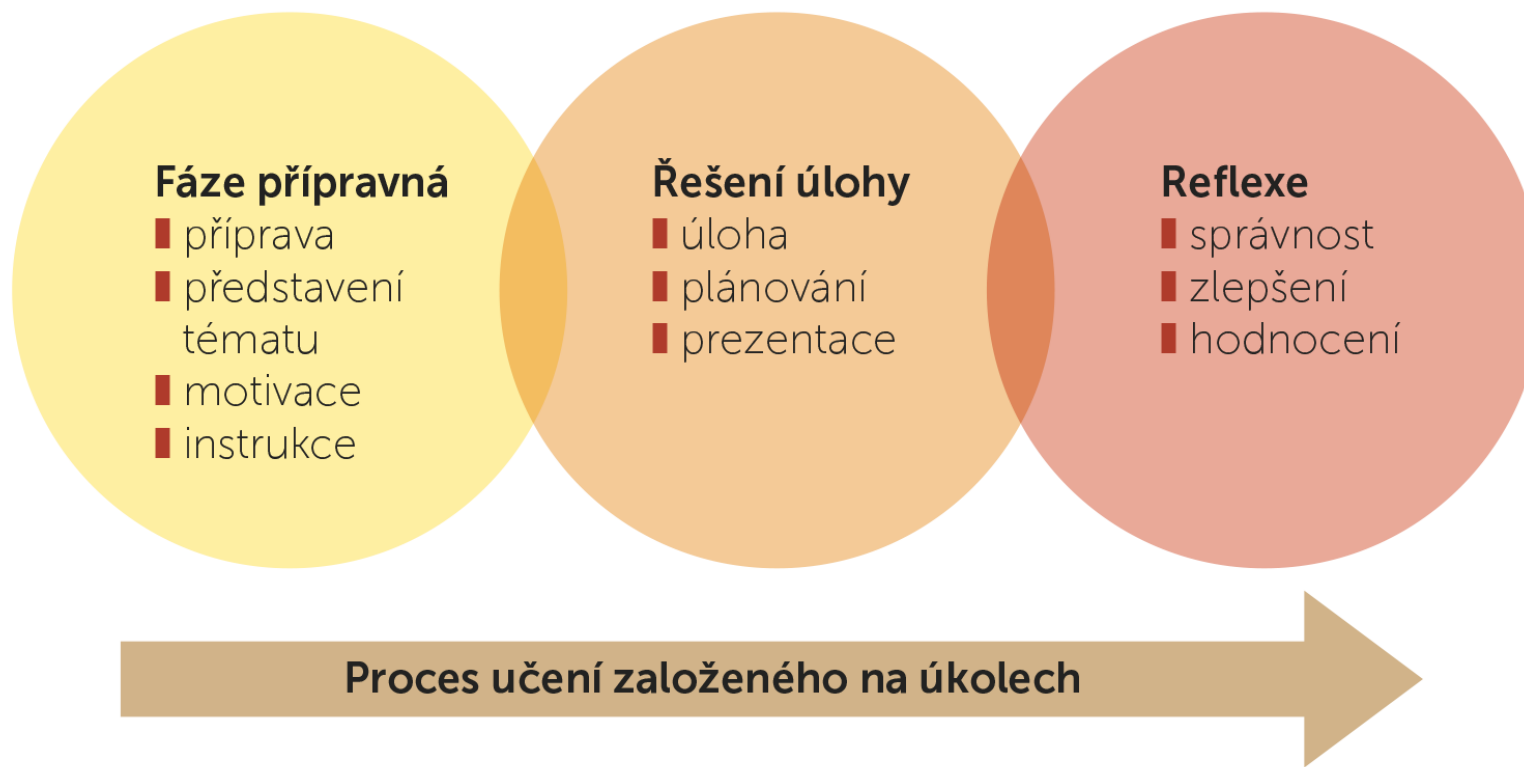
Sdílení osobních zážitků – děti o sobě volně mluví a sdílejí své zážitky s ostatními.

Tvořivé úkoly – dvojice nebo skupiny dětí se věnují nějakému druhu tvůrčí práce.

(Willis, 1996)

Jak realizovat proces TBL?

Každá úloha se skládá ze tří kroků nebo fází:

Přípravná fáze

Obvykle **nejkratší fáze**.

Zahrnuje předběžnou **přípravu, představení tématu, motivaci** a vyvolání zájmu.

Učitel dává k úloze přesné a jasné **pokyny** (slovně, předvede úkol, video atd.).

Zaměřujeme se na **zapojení dětí, stanovení očekávání** a **předání pokynů**.

Cyklus řešení úlohy

Tři fáze:

Řešení úlohy

Plánování prezentace

Prezentace řešení

- Fáze cyklu řešení úlohy by měla mít časový limit, děti by měly pracovat co **nejsamostatněji**.
- Učitel má roli **facilitátora**.
- Dobré úlohy by měly být naplánovány tak, aby děti zažily **pocit úspěchu**.
- Během plánovací fáze děti **promýšlejí prezentaci** své zprávy a poznatků z úlohy. Děti musejí být o zprávě informovány ještě před zahájením plnění úkolu.
- Hlavní úlohou učitele je být **poradcem**, který dětem pomáhá utvářet významy sdělení a přesněji vyjádřit to, co chtějí říci nebo ukázat.

Fáze reflexe

Kontrola **správnosti** splněné úlohy.

Kontrola, zda bylo dosaženo **cílů a výsledků učení**.

Reflexe a zhodnocení práce dětí a návrhů řešení úlohy.

Hledání, co je možné příště **zlepšit**.

- Kontrolu může provádět **učitel nebo vrstevníci**.
- V předškolním vzdělávání je velmi důležitá **zpětná vazba a hodnocení učitelů**.
- Také **vzájemné hodnocení** je vhodné, ale jen pokud jsou děti na vrstevnické hodnocení **dostatečně zralé**.

Výhody učení založeného na úlohách

- Klade důraz na **aktivní účast** dítěte, ale umožňuje také vstup učitele a jeho vedení.
- **Může se zvýšit sebevědomí** dětí, protože úlohy vycházejí ze života.
- Na výkon dětí může mít **autentický kontext** úloh motivační účinek.
- Děti mají více příležitostí **ukázat své myšlení** prostřednictvím činů.
- Děti mají příležitost **využít získané znalosti** a produktivně je uplatnit v kontextu zadané úlohy.
- Vrstevníci mohou v tomto procesu prezentovat **různé pohledy** na tutéž situaci a rozvinout o ní smysluplnou diskuzi.
- Metodu lze použít ve spojení s **tradičnějším přístupem**.

Výzvy učení založeného na úkolech

- Aby byl tento přístup účinný, musejí být úlohy **pečlivě naplánovány**.
- Vzdělávací strategie založená na úlohách **vyžaduje více času** na plánování a přípravu ze strany učitele.
- Přístup vyžaduje od učitele **vysokou kreativitu a dynamiku**.

Úloha pedagoga

Facilitátor: připravuje úlohy, ujišťuje se, že děti chápou, co je třeba udělat, vede je a podporuje je v učení prostřednictvím úloh.

Úkoly učitele:

- Učitel **vybírání, přizpůsobuje, navrhuje a řadí** úlohy tak, aby vyhovovaly schopnostem, potřebám, očekáváním a zájmům dětí.
- Učitel **představuje téma**, dává přesné instrukce, pomáhá při řešení, nastiňuje postup.
- Učitel **zvyšuje povědomí dětí** s využitím kombinace různých technik, jako jsou aktivity před úlohou, jež mají upoutat pozornost dětí, řízená spolupráce na podobných úlohách a použití názorných pomůcek.

Úloha dětí

- Vzdělávání založené na úlohách je **zaměřené na děti**, což znamená, že děti se na procesu učení podílejí hlavní měrou.
- Děti se stávají **aktivními činiteli** ve svém učení, nikoliv jen pasivními příjemci výuky poskytované pedagogem.
- Děti **si vybírají** materiály a rozhodnout se, jak je použijí.
- Děti **aktivně zkoumají** materiály všemi smysly a poznávají předměty tím, že s nimi experimentují a objevují jejich vlastnosti.
- Děti jsou také **členy skupiny**.